

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

20.01.2016 № 05-48

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради
України

Гройсману В.Б.

Щодо результатів аудиту ефективності

Шановний Володимире Борисовичу !

Рахункова палата розглянула Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на збереження історико-культурної спадщини в заповідниках, здійснення заходів з охорони, паспортизації, інвентаризації та реставрації пам'яток культурної спадщини у 2014 році та I півріччі 2015 року, й інформує.

Міністерство культури України **не забезпечило продуктивного і законного використання коштів** державного бюджету, що виділялися на збереження історико-культурної спадщини в заповідниках. **Управлінські рішення Мінкультури** щодо формування та реалізації державної політики у цій сфері також були неефективними, оскільки не забезпечували належної координації та регулювання діяльності.

Фактично в країні відсутня дієва системи охорони об'єктів культурної спадщини, а Мінкультури не вжито достатніх заходів для створення такої системи.

Через відсутність необхідних матеріальних ресурсів **розвиток історико-культурних заповідників не відбувається**, дієві заходи із збереження пам'яток не вживалися, оскільки **93,4 відс. коштів загального фонду за КПКВК 1801490 спрямовувалося на утримання штатної чисельності працівників заповідників та оплату комунальних послуг**. Як наслідок, **близько 20 відс. пам'яток заповідників (193 од.) перебуває в аварійному та незадовільному стані, понад 40 відс. (329 од.) потребує реставрації**. Відсутність фінансового забезпечення видатків створює ризики втрат пам'яток культурної спадщини, зокрема й унікальних комплексів, внесених до Списку об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Мінкультури не забезпечило розроблення та внесення змін до ряду нормативно-правових актів у сфері охорони культурної спадщини. Таким чином, наявна нормативно-правова база у цій сфері містить недоліки, прогалини та є недосконалою. Зокрема, **норми Закону України "Про охорону**

культурної спадщини" є застарілими, непрозорими та неоднозначними у трактуванні.

У порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1760 "Про затвердження порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України" (далі – Порядок 1760) упродовж більш як тринадцяти років Міністерством не завершено формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України. При цьому не ініційовано внесення до зазначеного реєстру пам'яток національного значення Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника (далі – НЗ "Києво-Печерська Лавра") та Національного заповідника "Софія Київська" (далі – НЗ "Софія Київська"), незважаючи на те, що вони ще з 1990 року включені до списку об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Всупереч вимогам статті 16 Закону України "Про охорону культурної спадщини" Мінкультури не забезпечено публікації Реєстру в спеціалізованому періодичному виданні.

Мінкультури не вжито дієвих заходів щодо врахування пропозицій Рахункової палати за результатами попередніх контрольних заходів. Зокрема, з п'яти пропозицій повністю враховано лише одну. Порядок розроблення плану організації території історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території, а також порядок визначення та затвердження меж і режимів використання зон охорони пам'яток не розроблені; форма електронного паспорта та електронна база паспортів об'єктів культурної спадщини теж не розроблена, відповідно, не затверджена. Правоустановчі документи на постійне користування земельними ділянками взагалі відсутні щодо двох заповідників (Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника (далі - НЗ "Києво-Печерська Лавра") та Державного історико-архітектурного заповідника у м. Жовкві (далі - ДЗ у м. Жовква).

У порушення вимог статті 32 Закону України "Про охорону культурної спадщини" Мінкультури зони охорони пам'яток та режими їх використання визначило лише по 16 із 24 заповідників. Відсутність зон охорони пам'яток створює ризики самовільної забудови зон охорони пам'яток, що негативно впливає на стан їх збереження. Факти самовільного будівництва та самозахоплення земельних ділянок встановлені на території 4-х заповідників: Шевченківського національного заповідника, Національного історико-етнографічного заповідника "Переяслав", Державного історико-культурного заповідника у місті Бережани, Національного заповідника "Хортиця".

Через неналежне виконання покладених на Мінкультури повноважень у сфері охорони культурної спадщини, за понад чотири роки не надано до штаб-квартири ЮНЕСКО затверджених Міністерством ще у липні 2011 року меж і режимів використання зон охорони НЗ "Софія Київська" і НЗ "Києво-Печерська лавра", що є порушенням вимог пункту 107 "Настанов по виконанню Конвенції про охорону всесвітньої спадщини".

Не забезпечено належним чином виконання Мінкультури функцій з охорони культурної спадщини. Як наслідок, у зонах охорони об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в порушення міжнародних норм (без

дозволів та без інформування ЮНЕСКО) здійснюється забудова охоронної (буферної) зони НЗ "Софія Київська" і НЗ "Києво-Печерська лавра".

Такі дії фактичного знищення об'єктів національної культурної спадщини стали можливими і через заборону здійснення Мінкультури відповідних перевірок, оскільки згідно з розділом II "Прикінцеві положення" Закону України від 28.12.2014 № 71 "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи" у 2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій здійснюються контролюючими органами виключно з дозволу Кабінету Міністрів України. У результаті, об'єкти культурної спадщини, що становлять національне надбання українського народу і зберігалися поколіннями, у наш час руйнуються через корисливі інтереси окремих фізичних і юридичних осіб. На теперішній час створені передумови внесення цих об'єктів до "Списку всесвітньої спадщини об'єктів ЮНЕСКО під загрозою", що негативно вплине на імідж України як держави, в частині міжнародного співробітництва у сфері культури.

Загалом на збереження історико-культурної спадщини в заповідниках у 2014 році – I півріччі 2015 року Мінкультури використано з порушенням чинного законодавства та неефективно 2,8 млн грн, у т.ч. 1,3 млн грн минулих років (2010–2013). Крім того, допущено неефективне управління коштами на суму 1,0 млн гривень.

Надається у порядку інформування.

З повагою

Голова

Р. М. Магута